

FI lausuntopyyntö VV

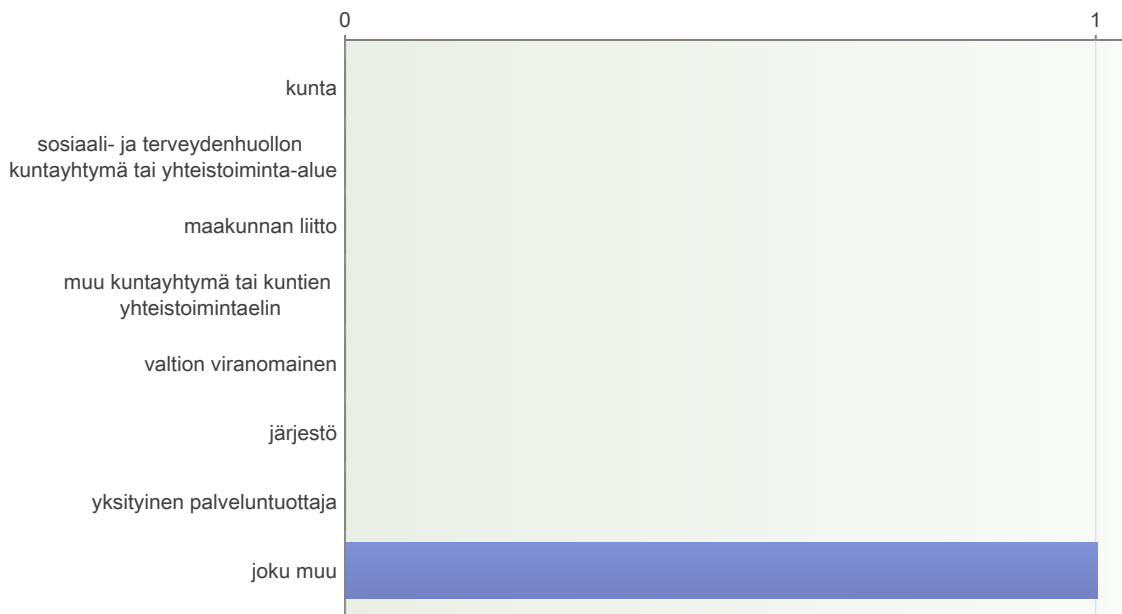
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Kolpeneen palvelukeskus	Anita Lammassaari	anita.lammassaari@lshp.fi	10.3.2017	kuntayhtymän hallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: joku muu

- erityishuollon kuntayhtymä

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

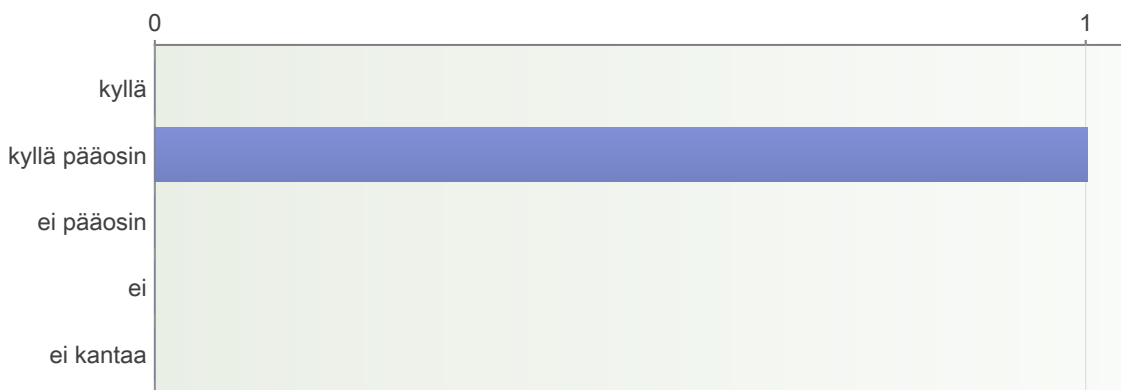
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausuudistus on hyvä ja kannatettava, mutta se tulisi toteuttaa hallitusti, asteittain voimaan tulevana, jotta välttyttäisiin virheiltä. Valinnanvapaus tulisi ottaa käyttöön vaiheittain. Alkuvaiheessa olisi hyvä sopia maakunnallisia pilotteja ja kokeiluja joiden kokemuksia voisi hyödyntää valinnanvapauden voimaantulossa. Palvelujen yhdenvertainen saatavuus ei valinnanvapauden myötä parane, koska pienillä paikkakunnilla ja harvaan asutuilla seuduilla ei todellista valinnanvapautta välttämättä ole.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

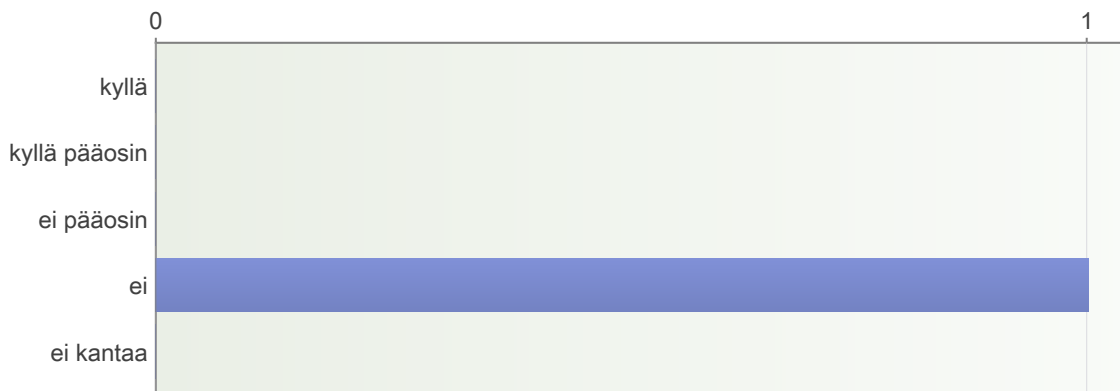
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos teoriassa edistää asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia teoriassa, mutta harvaan asutuilla tai muuten vähäväkisillä seuduilla valinnanvapaus ei käytännössä toteudu. Epäselvää mitkä palvelut ovat valinnan vapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa mm. vaativan sosiaalihuollon palveluista. Ongelmaksi muodostuu liikelaitoksen kieltä tuottaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita. Kuka hallitsee kokonaisuuksia jos ja kun esim. osa nykyisistä erityishuoltoapiirien tai sairaanhoitoapiirien palveluista pilkotaan yhtiöihin ?

Vaikutusmahdollisuudet kasvavat siltä osin kun asiakas on valveutunut ja kykenevä itse vaikuttamaan palveluihinsa. Miten kehitysvammaiset ihmiset pystyvät vaikuttamaan palveluihinsa ?

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluihin ohjauksella on erittäin suuri merkitys. Verkossa tapahtuva tiedotus ja ohjaus ei saavuta kaikkia henkilöitä. Kehitysvammaisilla ja autismikirjon asiakkaille on vaikea ymmärtää ja/tai valita itselle sopivat palvelut. Harvaan asutuilla seuduilla ei myöskään välttämättä ole valinnan mahdollisuuksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetuista palveluista?

Vastaajien määrä: 1

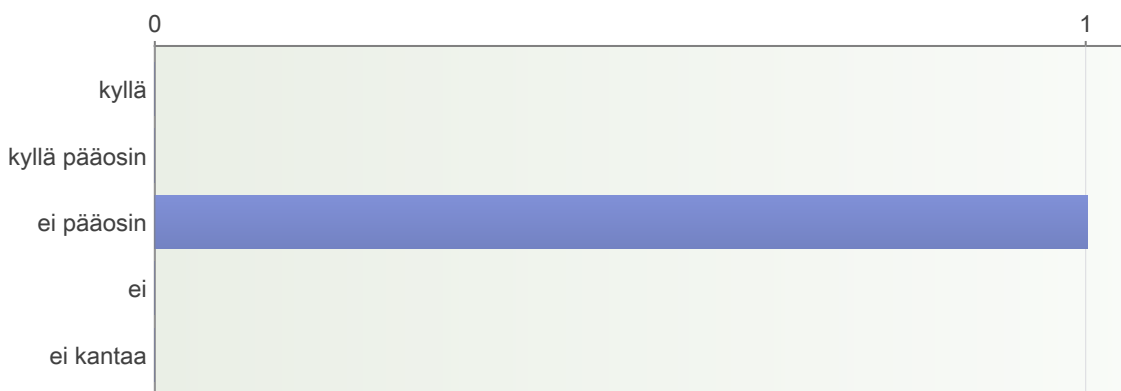
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteensovittaminen on haasteellista ja kaikki riippuu siitä miten palveluohjaus toimii. Maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Maksusetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja. Lakiluonnoksen perusteella on vaikea hahmottaa kokonaisuutta käytännön toiminnan näkökulmasta.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

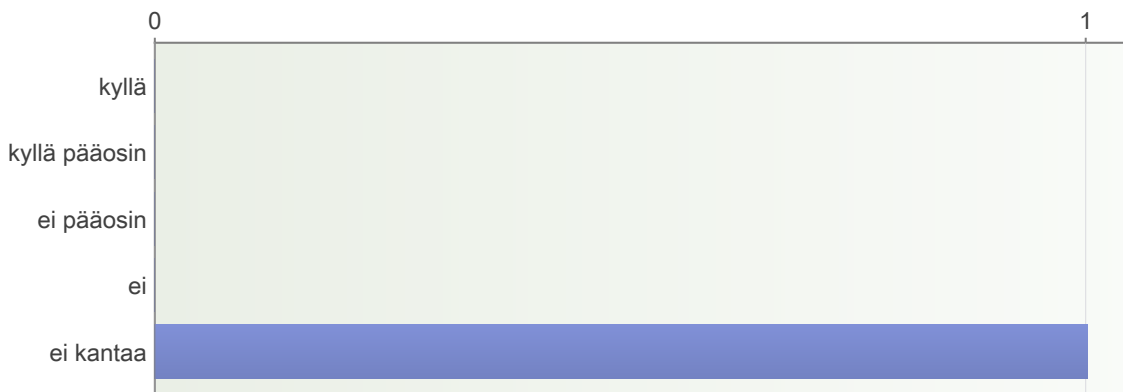
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannuksia on vaikea ennakoida. Oletettavaa kuitenkin on, että ICT-palvelujen yhteensovittaminen on kallista, samoin maakuntaan on rakennettava osaava hallinto, joka kasvattaa kustannuksia ainakin ensimmäisinä vuosina. Pidemmällä aikavälillä kustannusten kasvun hillintä voi toteutua kilpailuasetelman synnyttämän tuotannollisen tehokkuuden ja alhaisempien kustannusten kautta ja toisaalta on oletettavaa että kansalaisten maksavat nykyistä suuremman osan saamiensa palveluiden kustannuksista itse.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

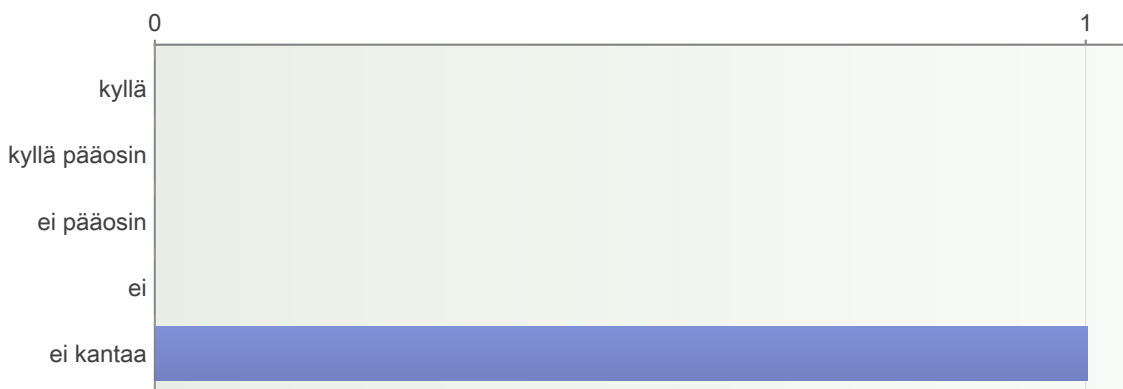

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

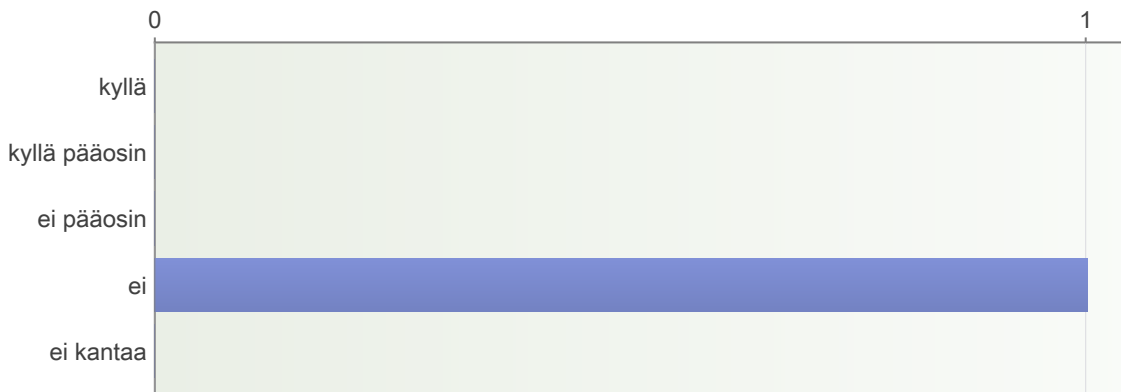
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Monituottajamalli pakottaa muuttamaan toimintatapoja, mutta se ei takaa sitä että uusia palveluinnovaatioiden syntymistä.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

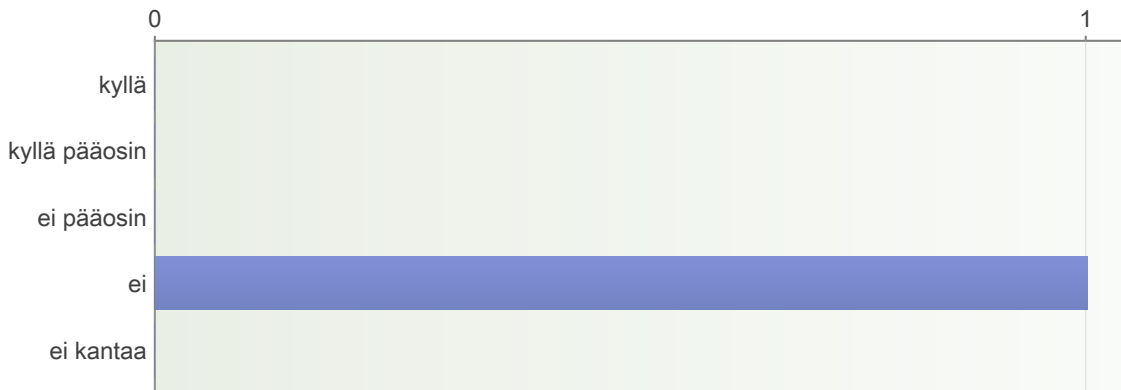
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen muotoilu on epäselvä.
Luonnoksen mukaan sosiaalihuollon ammattihenkilö voi myöntää tilapäisiä ja lyhytaikaisia palveluja asiakkaille ja ohjata asiakas maakunnan liikelaitokseen laajempaan palvelutarpeen arviointiin. Sosiaalipalveluja tarvitsevan asiakkaan kohdalla on kuitenkin vaikea arvioida, milloin sote-keskukseen hakeutuva asiakas on lyhytaikaisen ja tilapäisen avun tarpeessa ja milloin palvelun tarve on pitkäaikaista.
Epäselvää on, olisiko sote-keskuksen annettava lyhytaikaisia palveluja asiakkaalle myös maakunnan liikelaitoksen tekemän palveluntarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen erottaminen ko. tavalla lyhytaikaisiin ja tilapäisiin ja toisaalta pidempiaikaisiin on epätarkoituksenmukaista ja voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja hidastaa oikeanlaista avun saamista.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

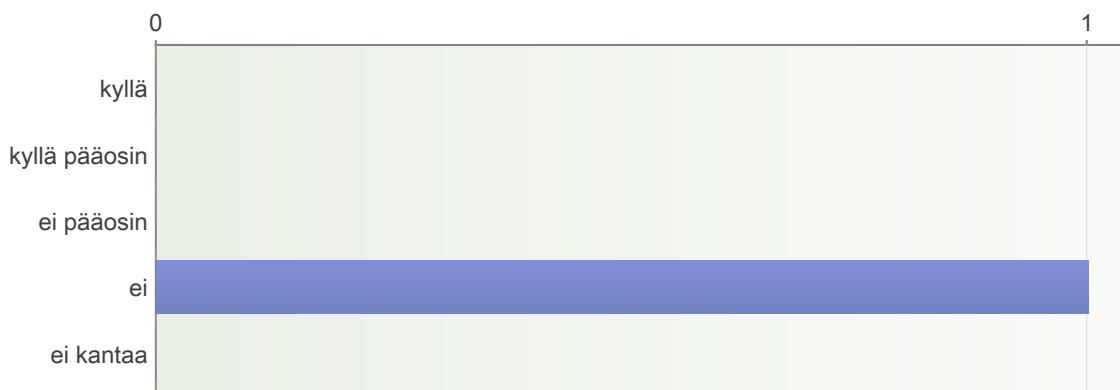
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla ei ole suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan, koska palveluntuottajaksi voi rekisteröityä kuka tahansa ehdot täyttävä. Maakunta voi lakiesityksen 31 §:n mukaan asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteen sovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelun tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

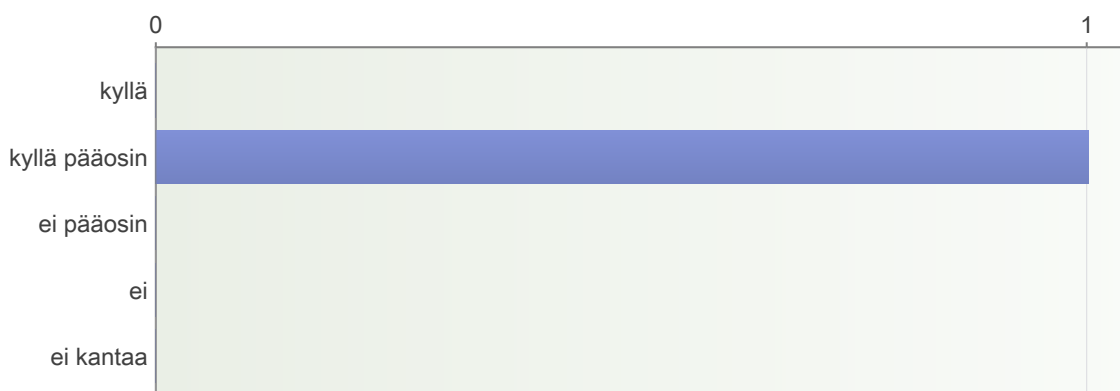
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote- keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksien on mahdotonta vastata maksusetelipalveluntuottajan palvelun laadusta.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

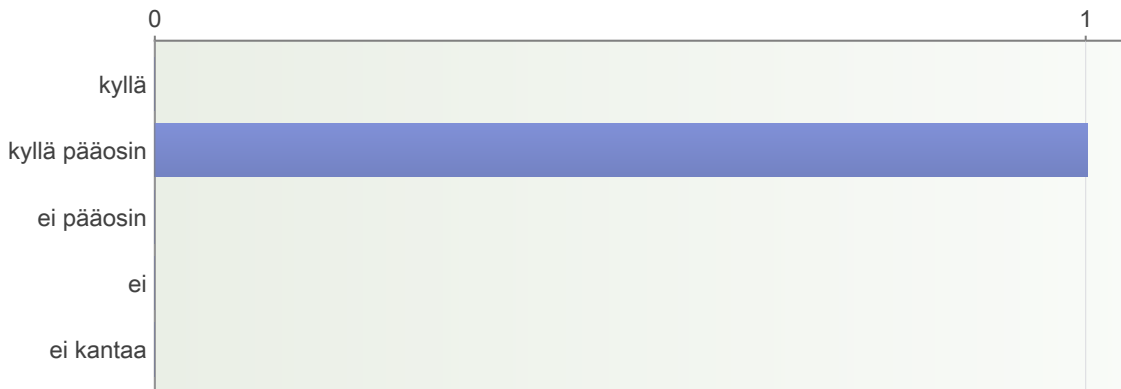
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valveutuneet asiakkaille kyllä.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

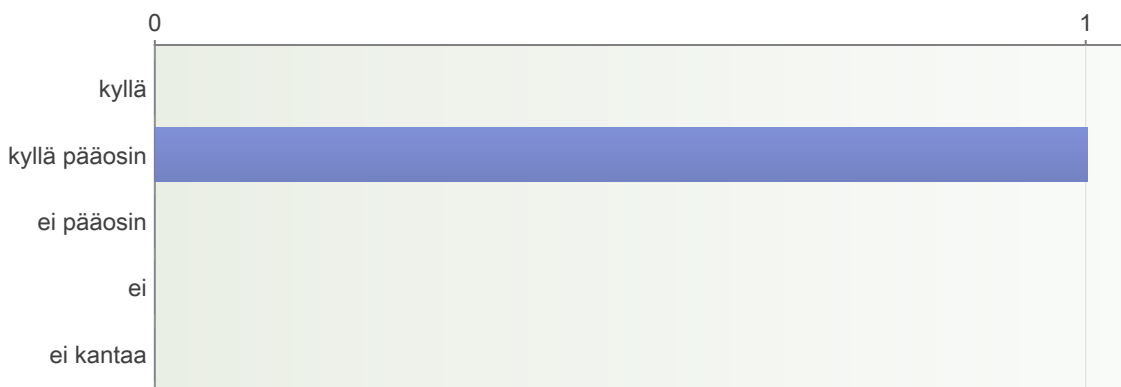
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa kyllä. Harvaanasutuilla alueilla ja pitkien välimatkojen alueilla kuten Lapissa ei todellista valinnanvapautta valita toimipiste käytännössä ole. Vain suuremmissa kaupungeissa se on mahdollista.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

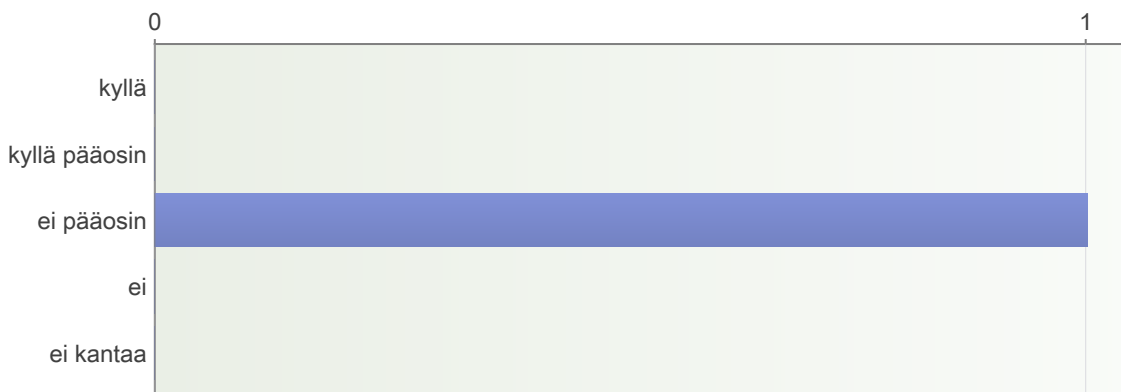
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa kyllä. Harvaanasutuilla alueilla ja pitkien välimatkojen alueilla kuten Lapissa ei todellista valinnanvapautta valita toimipiste käytännössä ole. Vain suuremmissa kaupungeissa se on mahdollista.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelituottajien ohjaaminen on vaikeaa. Lakiluonnoksessa jää kaiken kaikkiaan epäselväksi maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien tosiasialliset hankinta- ja alihankintasuhteet ja maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet.

Asiakassetelijärjestelmä johtaa joidenkin erityistason palvelujen yhtiöittämiseen. Tällaisia voivat olla mm erityisen vaativat asumispalvelut kehitysvammaisille ja päivätoiminnot. Käytännössä on kokemusta siitä, että em kaltaiset toiminnot tarvitsevat tiiviin yhteistyön ja mahdollisuuden hyödyntää liikelaitoksen asiantuntijapalveluita (nyk. erityishuollon vaativia palveluja) onnistuakseen palveluiden tuottamisessa.

32. 10c. Ovatko asiakasetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

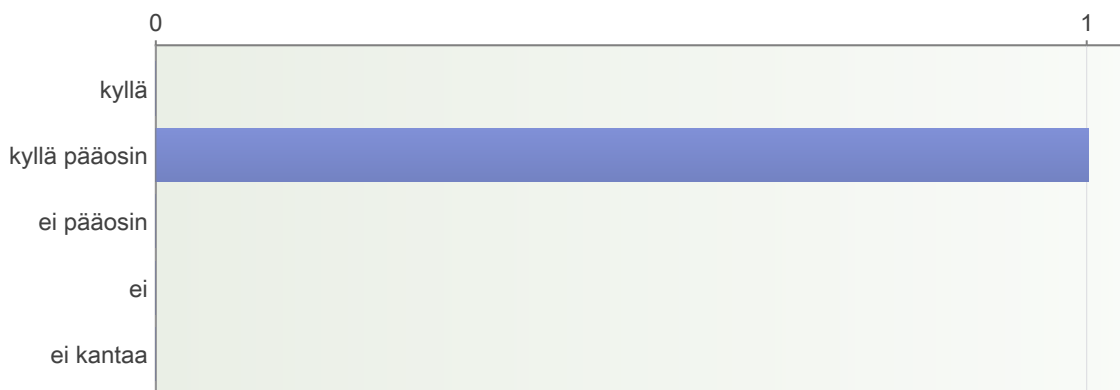
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säädökset turvaavat asiakkaan valinnanvapauden mutta paljon jää maakunnan linjausten varaan. Maakuntien eroavaisuudet voivat olla suuret. Asiakasetelijärjestelmän käyttöönotto aikaansaa sen, että vaativia sosiaalihuollon palveluja joita nykyisin esim. erityishuoltopiirit tarjoavat tarjoavat, joudutaan osin yhtiöittämään. Sen vaikutuksia ei ole arvioitu.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti antaa kehitysvammaisille henkilöille mahdollisuuden valita tarvitsemiensa palvelut. He tarvitsevat kuitenkin tukea päätöksenteossa, neuvontaa ja ohjausta. Mitä tuki päätöksenteossa todellisuudessa tarkoittaa jää tulkinnanvaraiseksi.

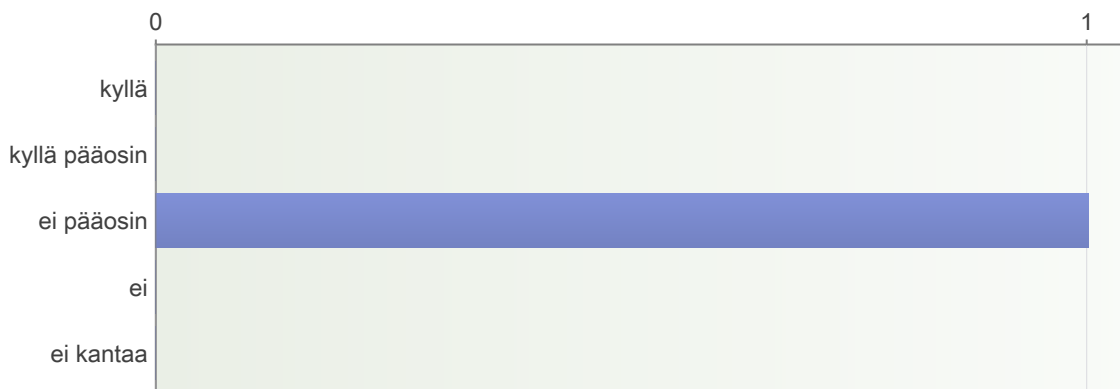
Henkilökohtaisen budjetoinnin käytöstä on Suomessa vain vähän kokemusta. Sitä pitäisi kokeilla ensin laajemmin? Ja ottaa käyttöön vaiheittain myöhäisemmässä vaiheessa.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti).

Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

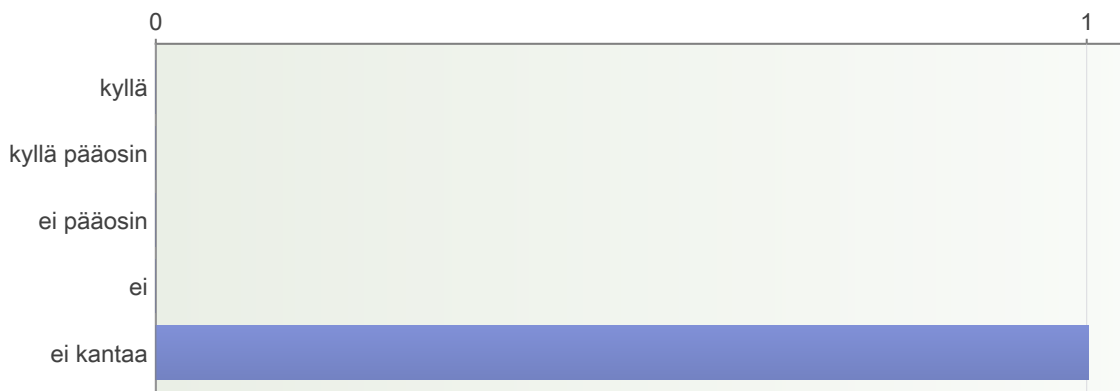
Vastaajien määrä: 1

- Miten arvioidaan kuka tarvitsee tukea päätöksenteossa ? Kuka voi olla päätöksenteossa tukeva henkilö ? Hän ei voisi olla palvelus- ja toimeksiantosuhteessa palvelun järjestäjään eikä tuottajaan. Osaavien henkilöiden löytäminen voi olla vaikeaa.

Päätöksenteossa tukeminen on tarkoitus ulottaa tilanteisiin, joissa asiakkaalla tai potilaalla on vaikeuksia ymmärtää käytettävissä olevia toiminta- ja päätösvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Esityksessä ei ole millään tavoin arvioitu henkilömäärää, jota tuettu päätöksenteko voisi koskea. Ainakin uuden valinnanvapauslainsäädännön voimaan tullessa tuen tarpeen voi arvioida olevan suurta.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

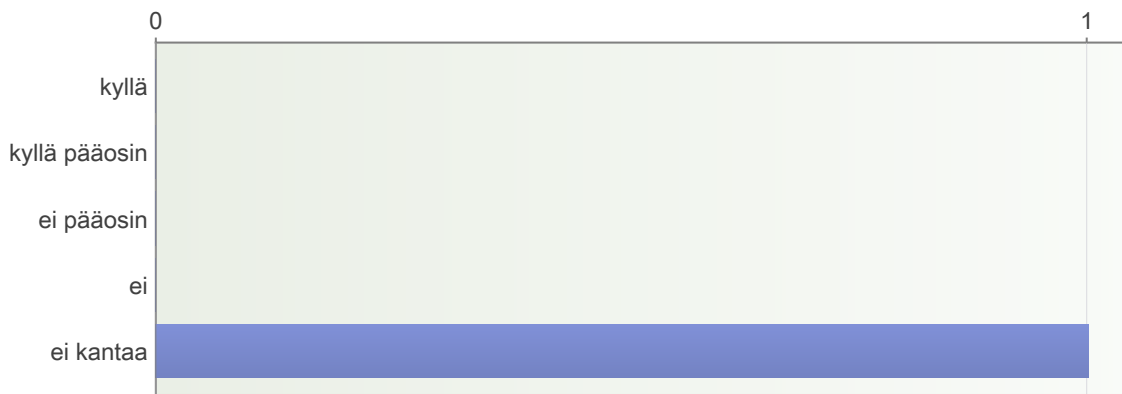

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

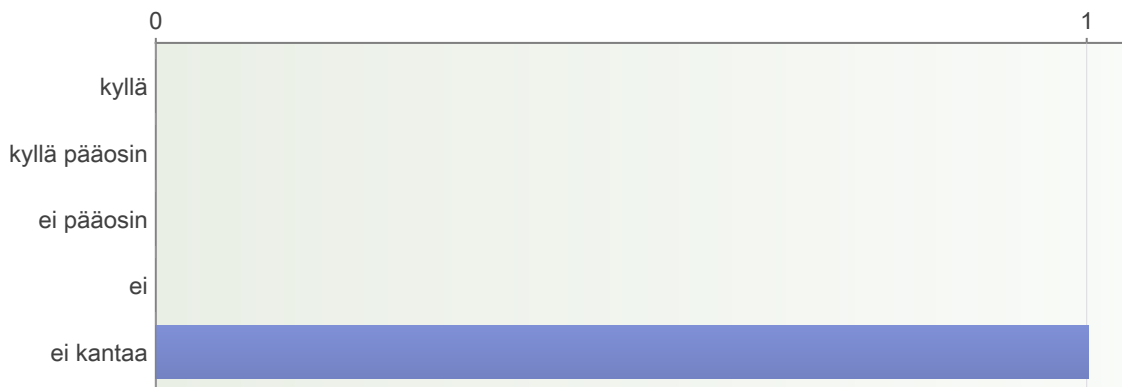
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on huomattavan vaikeaa. Miten henkilökohtaisen budjetin tai maksusetelipalvelun tuottajan toimintaan valvotaan tai siihen puututaan, jos toiminnassa havaitaan puutteita ?

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

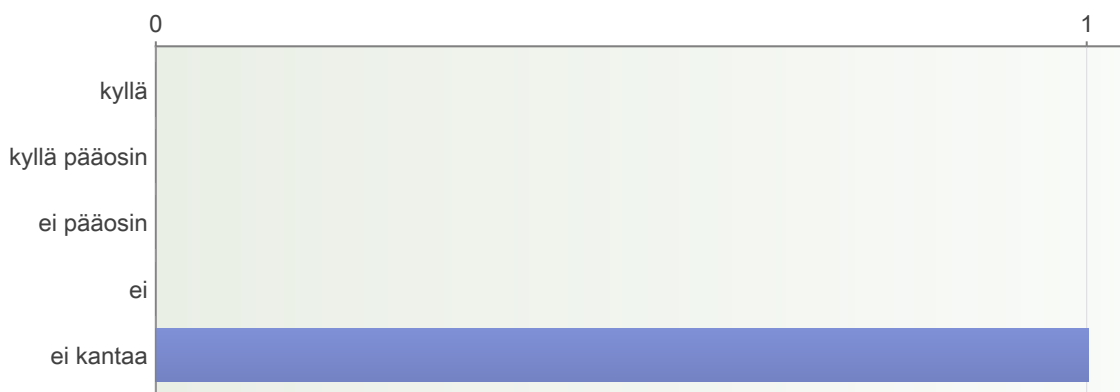
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

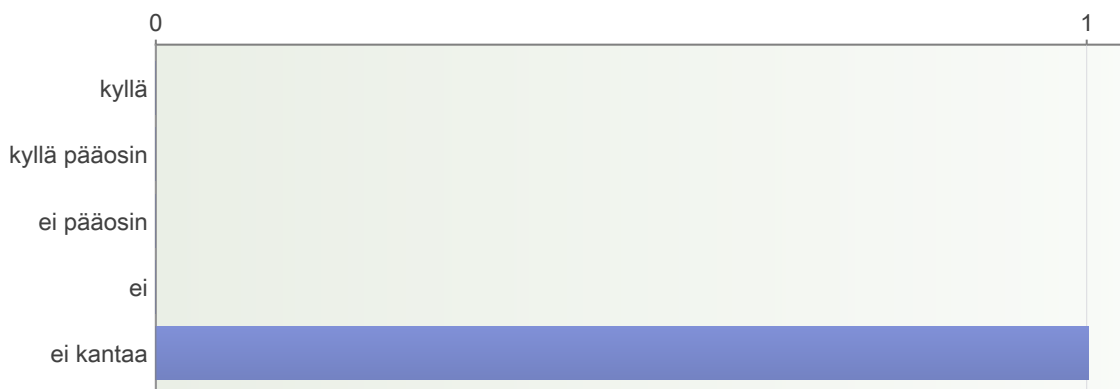
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikea arvioida onko rahoitus riittävä.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

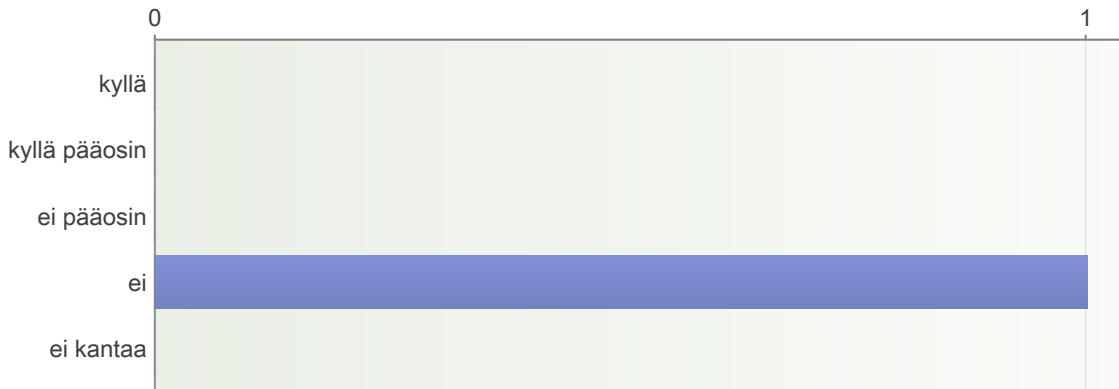
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikea arvioida.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

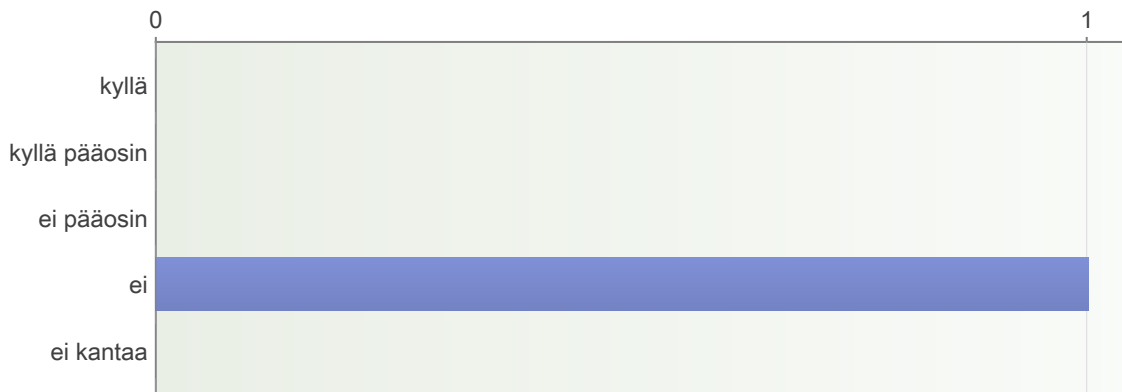
- Aikataulu on liian tiukka. Tuleville maakunnille ja kuntien sote-palveluille on tarpeeksi haasteellista toteuttaa palvelujen, kiinteistöjen ja henkilökunnan siirtyminen maakunnalle vuoden 2019 alusta. Tukipalvelujen kuten esim. ICT-palvelujen toimiminen yhteen on ei onnistu asetetussa ajassa. Laajojen tietojärjestelmämuutokset toimeenpano ja käyttöönotot edellyttävät useamman vuoden (3-5 vuoden) siirtymäaikaa.

Siirtymäajan tulisi olla huomattavasti pidempi. Markkinoiden avautuminen suoran valinnan sote-keskuksille yksiköille sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto yhtä aikaisesti 1.1.2019 muodostavat suuren riskin palvelujen jatkuvuudelle.

Valinnanvapausmallille tulisi antaa siirtymäaikaa perustason palveluissa 1.1.2022 saakka ja laajennetuissa palveluissa vielä tätäkin pidempi aika.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

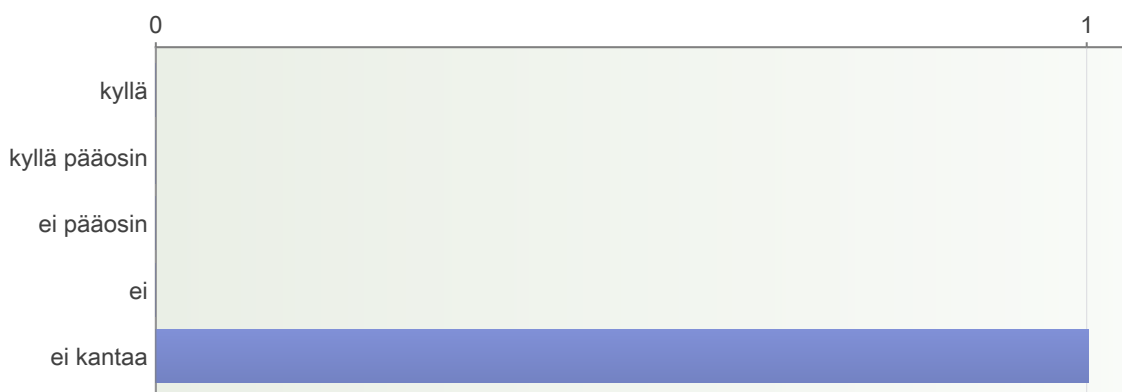
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan järjestämisvastuu on valtava ja kokemusta järjestämisuunnitelman laatimiseen vasta opetellaan.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

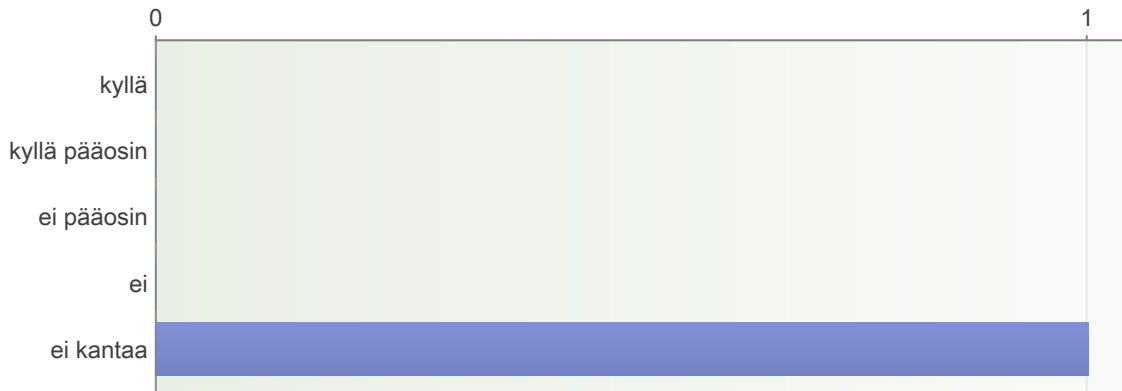

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

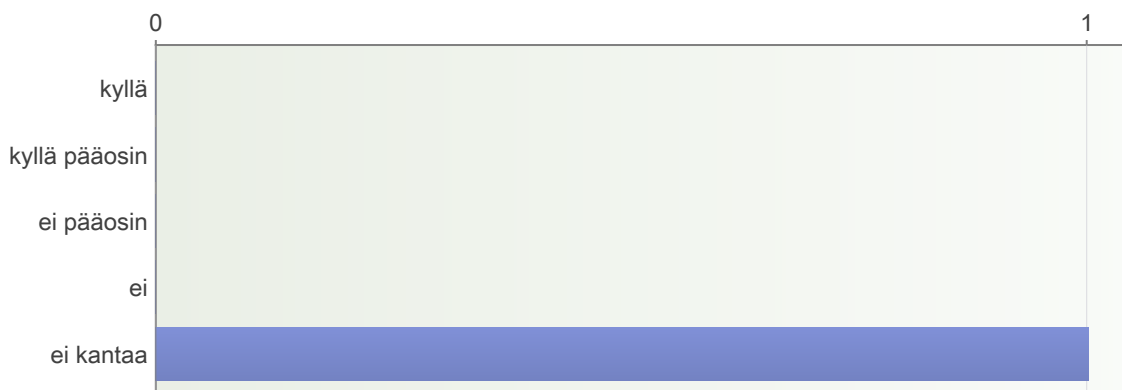
Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

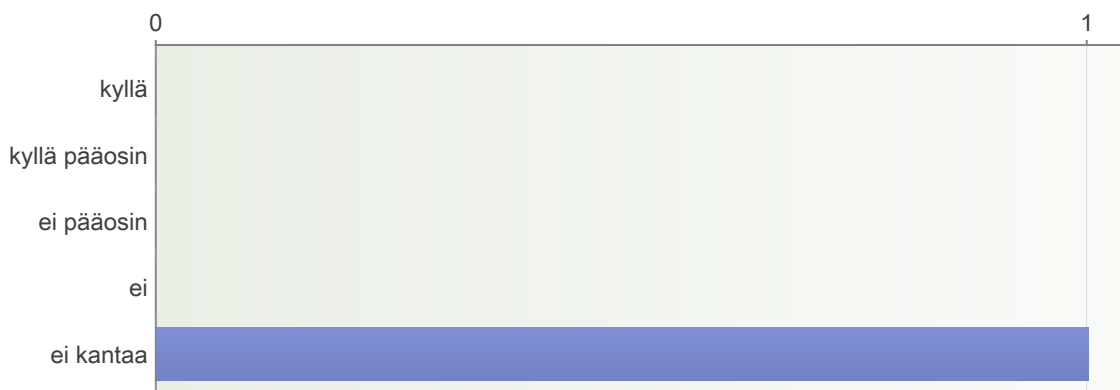

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutuksia on erittäin vaikea arvioida.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Muuttaa kuntayhtymän aseman kokonaan, koska erityishuoltopiirit palveluineen, henkilöstöineen ja kiinteistöineen siirtyvät maakunnalle.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädännön aikataulu on liian tiukka. Koko maakunta- ja soteuudistus olisi hyvä toteuttaa hallitusti ja portaittain. Ensi vaiheessa koko sote-siirtyisi maakuntaan/maakunnan liikelaitoksen toiminnaksi ja valinnanvapaus toteutettaisiin useamman vuoden aikana rauhallisesti kokemuksista pilotoinnin avulla keräten.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.